

Qmail – radość listonosza

Autorzy: Bartosz Krupowski, Marcin Landoch IVFDS

STRESZCZENIE

Artykuł jest przedstawieniem podstawowej konfiguracji jednego z najpopularniejszych agentów MTA (Mail Transfer Agent) – Qmail'a. Po zapoznaniu się z jego treścią czytelnik będzie potrafił samodzielnie skompilować ze źródeł i zainstalować w poprawnie działający serwer pocztowy.

SPIS TREŚCI

Streszczenie	1
1. Czynności wstępne	3
1.1 Pobranie programu	3
1.2 Rozpakowanie programu	3
1.3 Przygotowanie do kompilacji programu	3
1.4 Kompilacja programu	4
2. Konfiguracja Qmail'a	4
3. Konfiguracja demonów SMTP i POP3	5
3.1 SMTP	5
3.2 POP3	6
4. Relaying	6
5. Poczta w Debianie	6
6. Start Qmail'a i jego automatyzacja	7
Literatura	8

1. CZYNNOŚCI WSTĘPNE

Przed przystąpieniem do instalacji należy pobrać program, rozpakować go do dowolnego katalogu, do którego posiadamy pełne prawa oraz dokonać jego kompilacji.

1.1 Pobranie programu

Najnowsza wersja Qmail'a (aktualnie 1.03) jest dostępna pod adresem:

<http://www.qmail.org>

Uczynić to możemy za pomocą dowolnego programu do obsługi FTP (np. przy pomocy programu Windows Commander pod Windows lub też bezpośrednio z poziomu przeglądarki HTTP gdy strona udostępnia nam taką funkcję). Po ściągnięciu nazwa pliku powinna być formatu `qmail-x.xx.tar.gz`, gdzie `x-xx` oznacza numer wersji. Przykładowo dla wersji 1.03 nazwa ściągniętego pliku to „`qmail-1.03.tar.gz`”.

Dla bezpieczeństwa po pobraniu należy sprawdzić sumę kontrolną zawartą w pliku `'md5'`. W celu przejścia do następnego etapu instalacji należy skopiować pobrany plik do katalogu w systemie UNIX gdzie mamy przydzielone wszystkie prawa.

1.2 Rozpakowanie programu

Po umieszczeniu pliku w wybranym przez nas katalogu i przejściu do niego wykonujemy następujące komendy w celu rozpakowania go:

```
gzip -d qmail-1.03.tar.gz
```

Co spowoduje rozpakowanie archiwum formatu `gz` do pliku `“qmail-1.03.tar”`. Następnie wykonujemy następujące polecenie:

```
tar -xvf qmail-1.03.tar
```

w wyniku czego otrzymujemy katalog `“qmail-1.03”`, w którym znajduje się rozpakowane archiwum.

1.3 Przygotowanie do kompilacji programu

Proces kompilacji programu przedstawiony jest w pliku `„install”`. Etapy kompilacji przedstawiono poniżej:

- Należy utworzyć podkatalog `“qmail”` w katalogu `„var”`, w którym znajdować się będzie skompilowana wersja programu oraz pliki pomocy:

```
# mkdir /var/qmail
```

- Poprawna praca qmaila wymaga utworzenia odpowiednich kont i użytkowników posiadających uprawnienia jedynie do odbierania i wysyłania poczty. Ponieważ stworzenie ich wymagałoby znajomości podstawowych praw zarządzania kontami systemu UNIX, w celu ułatwienia tego zadania w pliku `„install.ids”` jest stworzony odpowiedni skrypt. Plik `„INSTALL.ids”` znajduje się w rozpakowanym przez nas katalogu `qmail'a (/twoja ścieżka/qmail-1.03)`. Przed jego uruchomieniem należy poddać go wstępnej edycji (np. przy pomocy

programu ‘Midnight Commander’) poprzedzając każdą linię znakiem „#” jeśli nie należy ona do sekcji identyfikującej nasz system. Dla przykładu w celu uruchomienia skryptu dla systemu Linux (Debian) linie, które nie powinny być zakomentowane przedstawione są poniżej:

```
groupadd nofiles
useradd -g nofiles -d /var/qmail/alias alias
useradd -g nofiles -d /var/qmail qmaild
useradd -g nofiles -d /var/qmail qmail1
useradd -g nofiles -d /var/qmail qmailp
groupadd qmail
useradd -g qmail -d /var/qmail qmailq
useradd -g qmail -d /var/qmail qmailr
useradd -g qmail -d /var/qmail qmails
```

*) fragment pliku INSTALL.ids

UWAGA: Komentarze i nazwy sekcji np. „FreeBSD 2.2:”, „Linux” należy również poprzedzić znakiem „#” (ma to na celu pominięcie tych linii podczas wykonywania skryptu).

Po przygotowaniu pliku należy go uruchomić wpisując ‘/INSTALL.ids’ będąc w katalogu, w którym on się znajduje.

1.4 Kompilacja programu

W celu kompilacji programu będąc w katalogu, w którym znajduje się rozpakowana wersja qmail’a, należy wydać komendę:

```
make setup check
```

Skompiluje ona program, umieści w katalogu ‘/var/qmail’ odpowiednie pliki i dokona sprawdzenia poprawności kompilacji. Etap ten kończy proces instalacji qmail’a na dysku twardym.

Jeśli kompilacja się powiodła katalog ten nie będzie pusty. Dalszą część komend wykonujemy będąc w tym katalogu.

2. KONFIGURACJA QMAIL’A

Pierwszym etapem konfiguracji jest podanie domeny, którą będzie obsługiwał qmail. Istnieją dwie możliwości określenia tego parametru:

- wydanie polecenia ‘./config’ co spowoduje wykonanie skryptu konfiguracyjnego. Będzie on się starał pobrać adres domeny z serwera DNS wysyłając jako zapytanie numer IP komputera. Sposób ten niestety nie zawsze jest skuteczny (nie działa dla SDI).
- Wydanie polecenia ‘./config-fast pełna nazwa domeny’
./config-fast moja.domena.com.pl

Spowoduje ona przypisanie domeny ‘**moja.domena.com.pl**’ jako domeny obsługiwanej przez qmail’a.

Kolejnym krokiem jest utworzenie odpowiednich aliasów. Zostaną tu opisane jedynie aliasy niezbędne do uruchomienia serwera poczty. Więcej informacji dotyczących aliasów można znaleźć w pliku „INSTALL.alias”. W celu utworzenia podstawowych aliasów, niezbędnych do bezawaryjnego działania qmail’a należy wywołać komendę:

```
(cd ~alias; touch .qmail-postmaster .qmail-mailer-daemon
.qmail-root)
```

a następnie

```
chmod 644 ~alias/.qmail*
```

Pierwsza z nich tworzy następujące aliasy:

qmail-postmaster – alias utworzony dla roota o prawach uniemożliwiających przejęcie praw administratora

qmail-mailer-demon – alias, który nie jest wymagany, lecz przydatny przy niektórych wiadomościach odbijających się od serwera

qmail-root – alias utworzony dla roota zapewniający wysyłanie raportów generowanych przez MTA do postmastera

Po utworzeniu wszystkich aliasów należy nadać im odpowiednie prawa komendą ‘chmod’ co przedstawione zostało powyżej. Ustawia ona odpowiednie prawa dla plików.

Po wykonaniu tych czynności autor qmail’a radzi zapoznać się z plikami ‘INSTALL.mbox’, ‘INSTALL.vsm’, ‘INSTALL.maildir’.

Ostatnim etapem konfiguracji jest określenie sposobu startu qmail’a. Robi się to kopiując odpowiedni plik z katalogu ‘/var/qmail/boot’ do katalogu ‘/var/qmail’ po czym należy zmienić jego nazwę na ‘rc’. Są to skrypty, przy pomocy których qmail jest uruchamiany w różnych trybach. Tymi skryptami mogą być ‘home’, ‘proc’ lub jeden z pozostałych znajdujących się w katalogu plików. Domyślnie przyjmuje się do startu skrypt ‘home’.

W celu skopiowania i zmiany jego nazwy należy użyć komendy

```
copy /var/qmail/boot/home /var/qmail/rc
```

Po czy należy nadać mu prawa:

```
chmod 700 /var/qmail/rc
```

Komenda ta kończy etap konfiguracji qmail’a.

3. KONFIGURACJA DEMONÓW SMTP I POP3

3.1 SMTP

W celu uruchomienia demona SMTP odpowiedzialnego za wysyłanie poczty należy umieścić komendę inicjalizującą w pliku ‘/etc/initd.conf’ (lokalizacja pliku podana została dla systemu Linux Debian), co sprowadza się do dopisania na jego końcu poniższej linii:

```
smtp stream tcp nowait qmaild /var/qmail/bin/tcp-env tcp-env \
/var/qmail/bin/qmail-smtpd
```

3.2 POP3

Najszybszym sposobem instalacji demona POP3 jest dodanie go za pomocą ‘dselect’, co zwolni nas z ręcznego wprowadzania ścieżki uruchamiającej usługę demona. Jednym z najprostszych demonów tego typu jest demon ‘iPOP3d’. Nieco bardziej bezpiecznym ale i pracochłonnym sposobem uruchomienia demona POP3 jest uruchomienie jego wersji napisanej dla potrzeb qmail’a i zawartej w jego dystrybucji poprzez edycję pliku ‘/etc/initd.conf’ i dopisanie następującej linii:

```
tcpserver -v -R 0 pop3 /var/qmail/bin/qmail-popup
pełna.nazwa.hosta.pl \
/bin/checkpassword /var/qmail/bin/qmail-pop3d Maildir 2>&1 | \
/var/qmail/bin/splogger pop3d &
```

Przy czym demon ten działa tylko dla skrzynek w formacie ‘Mailbox’.

4. RELAYING

Jest to funkcja zapewniająca selektywne wysyłanie wiadomości. Domyślnie po instalacji qmail’a jest ona włączona, a lista użytkowników lub domen, do których serwer wysyła pocztę zawarta jest w pliku

```
/var/qmail/control/rcpthosts
```

Przez edycję tego pliku można zmieniać adresy, do których serwer dostarcza pocztę. Całkowite usunięcie pliku spowoduje wyłączenie relayingu, co umożliwi serwerowi wysyłanie poczty do wszystkich użytkowników sieci. (nie jest to zalecane, lecz najprostsze umożliwienie użytkownikom wysyłania wiadomości pod dowolny adres). Informacje o poprawnym skonfigurowaniu relayingu można znaleźć pod adresem

<http://www.palomine.net/qmail/relaying.html>

5. POCZTA W DEBIANIE

Ponieważ domyślnie qmail umieszcza pocztę w katalogu ‘/home/user/Mailbox’ a system spodziewa się jej w pliku ‘/var/spool/mail/user’ dlatego też przy próbie odebrania poczty za pomocą agenta zdalnego serwer nie wykazuje obecności przesyłek. Aby to poprawić należy dla każdego użytkownika utworzyć dowiązanie symboliczne wg wzoru:

```
ln -s /home/user/Mailbox /var/spool/mail/user/user
```

gdzie ‘user’ to nazwa użytkownika

6. START QMAIL'A I JEGO AUTOMATYZACJA

W celu uruchomienia qmail'a należy wydać następujące polecenie:

```
csd -cf '/var/qmail/rc &'
```

Aby qmail był zawsze uruchamiany przy starcie systemu należy utworzyć nowy skrypt wykonujący tę funkcję lub też dopisać powyższą komendę do pliku '/etc/initd.conf'.

LITERATURA

- [1] Instrukcja instalacji Qmail'a zawarta w plikach pomocy
- [2] <http://www.qmail.org>
- [3] <http://web.infoave.net/~dsill/qmail.html>
- [4] <http://pobox.com/~djb/qmail/faq.html>
- [5] <http://www.flounder.net/qmail/qmail-howto.html>